

Національна академія педагогічних наук України
Інститут цифровізації освіти НАПН України

**ЦИФРОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ
ВЧИТЕЛЯ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ 2023
(Пошук рішень в період війни)**

**Збірник матеріалів
всеукраїнського науково-практичного семінару**

Київ - 2023

УДК: 373.3/5:005](082)Ц 75

Ц 40

*Рекомендовано до друку вченою радою
Інституту цифровізації освіти НАПН України
(протокол № 6 від 27 квітня 2023 р.)*

Рецензенти:

Іванова С. М.	к.пед.н., ст.досл., зав.відділом відкритих освітньо-наукових інформаційних систем, Інститут цифровізації освіти НАПН України
Соколюк О.М.	к.пед.н., ст.досл., учений секретар, Інститут цифровізації освіти НАПН України

Ц 40 Цифрова компетентність сучасного вчителя нової української школи: 2023 (Пошук рішень в період війни) : зб .матеріалів всеукр.наук.-практ. семінару (Київ, 21 березня 2023 р.) / за заг.ред. О.В. Овчарук. Київ: ЦО НАПН України, 2023. 208 с.

ISBN 978-617-8330-01-9

DOI : 10.33407/lib.NAES.735075

Збірник містить матеріали доповідей щорічного всеукраїнського науково-практичного семінару «Цифрова компетентність сучасного вчителя нової української школи: 2023 (пошук рішень в період війни). Окреслені питання подолання викликів в освітньому процесі, спричинених широкомасштабною агресією РФ в Україні. Подано досвід та кращі практики створення безпечного цифрового освітнього середовища у закладах загальної середньої освіти. Висвітлено практичні кроки у напрямі цифровізації освіти та розвитку цифрової компетентності вчителя. Описані теоретичні підходи та практичні напрацювання щодо використання ІКТ у професійній освіті та у підвищенні кваліфікації вчителів.

Для розробників освітньої політики, вчителів, науковців, управлінців, викладачів, докторантів, аспірантів, студентів, широкої педагогічної громадськості.

Матеріали публікуються в авторській редакції. За достовірність поданих відомостей несуть відповідальність автори.

ISBN 978-617-8330-01-9
DOI : 10.33407/lib.NAES.735075

© ЦО НАПН України, 2023

ЗМІСТ

ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ РЕСУРСІВ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ Наталія Агапова.....	8
ЦИФРОВА КОМУНІКАЦІЯ, СПІВПРАЦЯ ТА СОЦІАЛЬНО-МЕРЕЖЕВА АКТИВНІСТЬ КЕРІВНИКА ЗАКЛАДУ ОСВІТИ Марія Астахова	11
УДОСКОНАЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СУЧАСНОГО ПЕДАГОГА В УМОВАХ ВИКЛИКІВ Надія.Бабовал, Діана Бабовал	14
ЦИФРОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ВЧИТЕЛЯ: ВИКЛИКИ ТА ІННОВАЦІЇ ДЛЯ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ Сергій Баценко.....	18
ЦИФРОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ВЧИТЕЛЯ - ВАЖЛИВИЙ ІНСТРУМЕНТ ПРОФЕСІЙНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ Наталія Безкороваєва.....	21
ВПРОВАДЖЕННЯ STEM-ТЕХНОЛОГІЙ У ЗАКЛАДІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ Тетяна Безродня, Ольга Уліцька, Любов Карабут.....	25
ОНОВЛЕННЯ ПІДХОДІВ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО/ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ Надія Біловол	29
ВІДКРИТЕ СЕРЕДОВИЩЕ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ПРОВЕДЕННЯ ПІЗНАВАЛЬНИХ ЕКСПЕРИМЕНТІВ Юрій Богачков, Павло Ухань	35
ОН-ЛАЙН ЕНЦИКЛОПЕДІЇ В УМОВАХ ВІЙНИ: УКРАЇНСЬКІ ОСВІТЯНИ ТА УЧНІ В УМОВАХ «НОВОЇ НОРМАЛЬНОСТІ» Олександр Буров	38
НАВЧАЛЬНЕ ВІДЕО ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ДИДАКТИЧНИЙ ЗАСІБ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ ПІД ЧАС ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ Євгенія Бутенко.....	42
ВПЛИВ СЕРЕДОВИЩА ГЕЙМІФІКАЦІЇ НА ПСИХОЛОГІЧНИЙ СТАН СТУДЕНТА Дмитро Вербоовецький	45

СТВОРЕННЯ ЦИФРОВОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ БІОЛОГІЧНОГО ПРАКТИКУМУ Наталія Водоп'ян.....	47
ДАНІ ДІТЕЙ У ЦИФРОВОМУ СВІТІ: СУЧАСНІ РЕГУЛЯТОРНІ ТА ПРАКТИЧНІ ЗАСОБИ У МІЖНАРОДНОМУ ВИМІРІ Вікторія Гальперіна, Оксана Овчарук	50
ЦИФРОВІ ІНСТРУМЕНТИ ДЛЯ ВІЗУАЛІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО КОНТЕНТУ УРОКІВ СЛОВЕСНОСТІ Світлана Гарна, Тетяна Ковальова, Вікторія Щербатюк	54
СУЧАСНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ Тетяна Гodeцька	58
ОСОБЛИВОСТІ ДИСТАНЦІЙНОЇ ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ У ЗЗСО ПІД ЧАС ВІЙНИ Марія Гриньова	61
ОСВІТНІ ПЛАТФОРМИ ЦИФРОВОГО НАВЧАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА: ДОСВІД НІДЕРЛАНДІВ Олена Гриценчук	64
МЕРЕЖЕЦЕНТРИЧНА КОНЦЕПЦІЯ – НАСТУПНИЙ КРОК ЦИФРОВІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА Галина Гундарева, Сергій Прийменко, Віктор Шабанов.....	67
АКТУАЛЬНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ НАДАННЯ КОНСАЛТИНГОВИХ ПОСЛУГ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ Віра Драгунова	70
ДИДАКТИЧНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ДИДАКТИЧНИХ ЗАСОБІВ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ АСТРОНОМІЇ Володимир Заболотний, Олександр Кузьминський, Наталія Мисліцька	73
ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ «ВИКОРИСТАННЯ СЕРВІСІВ СИСТЕМИ GOOGLE ANALYTICS В ГАЛУЗІ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК» Світлана Іванова, Алла Кільчено, Тетяна Новиця	76

МОНІТОРИНГ ЕФЕКТИВНОСТІ НАВЧАННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ВИКОРИСТОВУВАТИ ЦИФРОВІ РЕСУРСИ ДЛЯ РОБОТИ З ДІТЬМИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ Ірина Іванюк	81
ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В УМОВАХ STEM-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА Уляна Канчук , Микола Садовий, Олена Трифонова	85
ОНЛАЙН СЕРВІСИ З ВІДКРИТИМ ДОСТУПОМ ЯК ЗАСОБИ ПОШУКУ НАУКОВИХ ДЖЕРЕЛ Алла Кільченко, Олександр Шимон	88
ПРІОРИТЕТИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ В ЗП(ПТ)О ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ Наталія Колосінська, Світлана Фіногєєва	92
ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ НІМЕЧЧИНИ ТА СЛОВАЧЧИНИ ДЛЯ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ ДІТЕЙ-БІЖЕНЦІВ ДО ШКІЛЬНОЇ СИСТЕМИ Оксана Кравчина	95
СТВОРЮЄМО ДИСТАНЦІЙНИЙ УРОК ЗА ДОПОМОГОЮ SWAY Лариса Кравчук	100
ВАЖЛИВІСТЬ ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВЧИТЕЛІВ У ВИКОРИСТАННІ ПРОГРАМНО-АПАРАТНОГО КОМПЛЕКСУ ARDUINO Сергій Крамар	102
ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПРОФЕСІЙНІЙ ОСВІТІ ТА ПІДВИЩЕННІ КВАЛІФІКАЦІЇ ВЧИТЕЛЯ Тетяна Курякова	104
ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК УЧИТЕЛІВ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ (ПІДТРИМКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ТА ЮНЕСКО) Ірина Малицька	106

ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ЗАСОБАМИ ОНЛАЙН-СЕРВІСІВ	
Сергій Муравський, Тетяна Муравська	111
ЦИФРОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ВЧИТЕЛЯ ІНФОРМАТИКИ	
Наталія Наконечна	114
БАЗА ДАНИХ LENS – ВІДКРИТИЙ ОНЛАЙН СЕРВІС ДЛЯ ПОШУКУ НАУКОВИХ ДЖЕРЕЛ	
Тетяна Новицька	117
ЕЛЕКТРОННИЙ ДОКУМЕНТООБІГ ЯК ОДИН ІЗ НАПРЯМКІВ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ	
Дмитро Новоселецький	121
МОНІТОРИНГ ГОТОВНОСТІ ТА ПОТРЕБ ВЧИТЕЛІВ У ВИКОРИСТАННІ ЦИФРОВИХ ЗАСОБІВ В ПЕРІОД ВІЙНИ	
Оксана Овчарук	124
ПОТЕНЦІАЛ ХМАРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГА	
Ігор Оксенюк.....	127
ЦИФРОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ПЕДАГОГА ЗЗСО В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА	
Марія Оліяр	129
ПРО ЗАКОРДОННИЙ ДОСВІД ПРОЄКТУВАННЯ КІБЕРБЕЗПЕЧНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ	
Тетяна Осипчук	132
ФОРМУВАННЯ SOFT SKILLS У ЗДОБУВАЧІВ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН ПРИРОДНИЧОГО ЦИКЛУ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ	
Аліна Останіна	136
СУЧАСНИЙ СТАН ДОСЛІДЖЕНЬ У ГАЛУЗІ STEM - ОСВІТИ ТУРЕЧЧИНИ	
Надія Постригач.....	138
ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК СТРИЖЕНЬ ІННОВАЦІЙ В ОСВІТІ: НА ПРИКЛАДІ ВИЩОЇ ВІЙСЬКОВОЇ ОСВІТИ	
Алла Прокопенко	142

СЕМАНТИКА ГОЛОВНИХ ПОНЯТЬ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ОСВІТИ	
Марина Ростокa	145
ЦИФРОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ПЕДАГОГА: ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ	
Наталія Рубльова	147
ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК СКЛАДОВА ПІДВИЩЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВЧИТЕЛІВ, ЯКІ ВИКЛАДАЮТЬ КУРСИ ЕКОЛОГІЧНОЇ СПРЯМОВАНOSTІ	
Ірина Савіч	151
ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ В УМОВАХ ВІЯЛОВИХ ВІДКЛЮЧЕНЬ ЕЛЕКТРОЕНЕРГІЇ (З ДОСВІДУ ФУНКЦІОНУВАННЯ У ЛИСТОПАДІ-ГРУДНІ 2022 РОКУ)	
Володимир Сіпій, Наталія Гончарова	153
ОРГАНІЗАЦІЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ МАТЕМАТИКИ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ	
Світлана Скворцова, Тетяна Бріцкан	157
ІНТЕГРАЦІЯ БІБЛІОТЕК ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ ДО ЦИФРОВОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ	
Ольга Скібіна, Ганна Ткаченко	161
ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОЄКТНОГО НАВЧАННЯ У ЗАКЛАДІ ЗАГАЛЬНОЇ ОСВІТИ ДЛЯ ПІДТРИМКИ STEAM ОСВІТИ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ ІКТ	
Наталія Сороко, Ірина Пилипчук	165
ЦИФРОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОГО ПАРТНЕРСТВА	
Ольга Третяк	168
ОРГАНІЗАЦІЯ ЗВОТНОГО ЗВ'ЯЗКУ В LMS MOODLE	
Лариса Фамілярська	171
ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «КОМП'ЮТЕРНА ТРАНСКРИПЦІЯ ТА ТРАНСЛІТЕРАЦІЯ»	
Наталія Франчук	174
СУЧАСНІ ЦИФРОВІ ЗАСОБИ В СИСТЕМІ ПРАКТИКО - ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ	
Вікторія Ходакова	176

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ПАРТНЕРСЬКОЇ ВЗАЄМОДІЇ ПІД ЧАС ВІЙНИ Світлана Цибульська.....	179
ЦИФРОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ОСВІТЯН В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ Віктор Шабанов, Ольга Олешко.....	183
НУШ: ФОРМУЄМО ІНФОРМАЦІЙНО-ЦИФРОВУ КОМПЕТЕНТНІСТЬ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ РЕСУРСІВ ДЛЯ СТВОРЕННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ КНИГ Наталія Шамбір.....	186
СМАРТ-ТЕХНОЛОГІЇ У ЦИФРОВОМУ СУСПІЛЬСТВІ Ірина Шахіна, Аліна Воевода, Марина Мельник	190
ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНИ У ГЛОБАЛЬНОМУ ІННОВАЦІЙНОМУ ІНДЕКСІ GII 2022 Микола Шиненко, Юрій Лабжинський, Віталій Ткаченко	194
ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ЗЛИТТЯ ДОКУМЕНТІВ В ОСВІТНІЙ СФЕРІ Роман Шумада, Анастасія Шумада.....	199
STEM-ОСВІТА НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ ЯК ПЕРСПЕКТИВНА ФОРМА ІННОВАЦІЙНОЇ ОСВІТИ Марія Щербань.....	201
Програмний комітет семінару.....	207

або в спеціально призначених комп'ютерних лабораторіях у школі [1, 55].

Наше дослідження присвячено розкриттю зазначених вище актуальних проблем. Вважаємо, що було б доцільно, щоб наші вчені, підтримуючі рекомендації Т. Армстронга, розробили й запропонували можливості використання теорії множинних інтелектів Г. Гарднера в Україні.

До того ж, актуальним постає розпочате у Державній науково-педагогічній бібліотеці України імені В. О. Сухомлинського наукове дослідження за темою «Інформаційно-аналітичний супровід цифрової трансформації освіти і педагогіки: вітчизняний та зарубіжний досвід», у якому планується також дослідити основні аспекти формування і розвитку цифрової компетентності суб'єктів освітнього процесу.

Список використаних джерел

1. Гринько В. О., Кошелєв О. Л. (2019) Цифрові технології в гуманістичному дискурсі навчання майбутніх учителів: методичний посібник / за заг. ред. проф. Лещенко М. П. – Слов'янськ: Вид-во Б. І. Маторіна.
2. Кремень В. Г., Биков В. Ю., Ляшенко О. І., Литвинова С. Г., Луговий В. І., Мальований Ю. І., Пінчук О. П., & Топузов О. М. (2022). Науково-методичне забезпечення цифровізації освіти України: стан, проблеми, перспективи: Наукова доповідь загальним зборам НАПН України, 8-19 листопада 2022 р. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, Т. 4, Вип. 2. С. 1–49. URL: <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4223> (дата звернення: 20.03.23).

МАРІЯ ГРИНЬОВА

КЗВО «Одеська академія неперервної освіти
Одеської обласної ради», м. Одеса

ОСОБЛИВОСТІ ДИСТАНЦІЙНОЇ ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ У ЗЗСО ПІД ЧАС ВІЙНИ

Ключові слова: виховний процес, заклад загальної середньої освіти, дистанційна форма організації освітнього процесу, цифрова компетентність.

В контексті існуючих викликів сьогодення для шкільної освіти в Україні, які оновили дискурс щодо ефективності організації освітнього процесу у ЗЗСО, слушною є думка В. Ягоднікової, котра значає, що «виховання немає канікул».

Так, звертаючись до напрацювань вченої, ми розглядаємо виховний процес як «цілеспрямовану педагогічну взаємодію, під час якої здійснюється закономірна, послідовна, неперервна зміна моментів розвитку суб'єктів взаємодії» [4, с. 7]. І зважаючи на те, що в умовах війни виховний процес як невід'ємна складова освітнього процесу у ЗЗСО [2] зазнає певних обмежень щодо здійснення в очній формі, у нашому дослідженні ми привертаємо увагу на існуючі проблеми його дистанційної форми організації як такої, що наразі вимушено стала домінуючою для багатьох ЗЗСО.

Слід зазначити, що загальне спрямування виховного процесу у ЗЗСО визначає ст. 15 Закону України «Про повну загальну середню освіту» [2]. Також не можна не погодитися з думкою Л. Цибулько та П. Гриценко, котрі наголошують, що найважливішими напрямками виховної роботи в умовах воєнного стану мають бути психологічна та емоційна підтримка учнів, навчання правил поведінки в умовах воєнного стану, адаптація та підтримка учнів-ВПО, розвиток критичного мислення та медіаграмотності, національно-патріотичне виховання [3, с. 159-160].

Водночас, на основі аналізу змісту дискусій у педагогічній та батьківській спільнотах, що зокрема активно відбуваються в соціальних мережах, можна відстежити такі негативні тенденції щодо організації виховного процесу у ЗЗСО в дистанційній формі, а саме: відсутність в окремих педагогічних працівників та батьків розуміння доцільності виховної роботи під час дистанційної форми організації освітнього процесу; низька активність учнів, особливо старших класів, в онлайн заходах виховного та розвивального спрямування; не налагоджене систематичне та ефективне спілкування класного керівника з учнівським колективом; зосередженість окремих педагогічних працівників на викладанні предмету, а не виконанні обов'язків класного керівника, педагога-організатора, заступника директора з виховної роботи; недостатньо сформована цифрова грамотність загалом та медіаграмотність як її складова в учасників освітнього процесу; використання застарілих методів та прийомів роботи класного керівника, педагога-організатора з учнівськими колективами; існування випадків деструктивної поведінки учасників освітнього процесу під час комунікації в дистанційному форматі; відсутність налагодженого зв'язку з деякими учнями, зокрема тими, хто перебуває за кордоном; недостатня спроможність педагогічних працівників надавати учням психологічну підтримку загалом і в

дистанційній формі взаємодії зокрема; існування практики недотримання санітарних норм при здійсненні освітнього процесу в дистанційній формі; відсутність єдиного підходу на рівні ЗЗСО щодо використання онлайн-ресурсів для організації виховної роботи в дистанційній формі.

Серед причин недостатньої ефективності організації виховного процесу у ЗЗСО в дистанційній формі можна назвати такі, як: пригнічений психологічний та фізичний стан учасників освітнього процесу через військовий стан; апатія учасників освітнього процесу як реакція на війну; перезавантаження учнів виконанням завдань з навчальних предметів, зокрема через винесення на самостійне опрацювання великого обсягу навчального матеріалу; дефіцит комунікації педагогічних працівників із учнями та їх батьками в дистанційній формі взаємодії; недостатня увага педагогів до опанування нових цифрових технологій та вироблення ефективних педагогічних стратегій організації освітнього процесу в дистанційній формі; відсутність належних технічних засобів навчання (гаджетів) в окремих учнів та педагогічних працівників; постійні та тривалі відключення електроенергії; поганий доступ до мережі Internet або його відсутність; відсутність або недостатність контролю за навчанням дітей з боку батьків та класного керівника; загальне зниження мотивації учнів та педагогічних працівників до навчання та саморозвитку через емоційне виснаження, навчальне/робоче перезавантаження, ненормованість навчального/робочого дня, погіршення соціальних умов життя та невизначеність перспектив найближчого майбутнього.

Разом з тим, в існуючих дискусіях можна виокремити певні рекомендації педагогічним працівникам для покращення організації виховного процесу у ЗЗСО в дистанційній формі. Серед них пропозиції: оптимізувати підходи до здійснення виховного процесу за дистанційної форми організації освітнього процесу з орієнтацією на необхідність дотримання принципів педагогіки партнерства та дитиноцентричності; налагодити більш ефективне спілкування з учнями та батьками через доступні канали дистанційної комунікації, при цьому не обмежуючись обговоренням питань, що стосуються організації навчального процесу та успішності учнів; приділяти більше уваги врахуванню реальних потреб щодо підвищення кваліфікації, зокрема необхідності опанування навичок використання цифрових технологій не лише під час викладання навчальних

предметів, а й проведення заходів виховного та розвивального спрямування; ініціювати та підтримувати обмін досвідом впровадження дієвих виховних практик за дистанційної форми організації виховного процесу у ЗЗСО тощо.

Відтак, замість досить-таки розповсюдженої в організації освітнього процесу у ЗЗСО стратегії «виховного пінг-понгу», тобто перекладання відповідальності за ситуацію з одних учасників освітнього процесу на інших, першочергово необхідно налаштуватися на налагодження ефективного зворотного зв'язку між педагогічними працівниками, учнями та батьками як базової умови реалізації партнерського підходу до конструктивного вирішення існуючих проблем.

Також варто погодитися із позицією розробників Концепції виховання дітей та молоді в цифровому просторі. Так, вчені, актуалізуючи проблему необхідності пошуку нових шляхів підвищення ефективності виховання дітей та молоді, зазначають, що одним із основних завдань залишається «удосконалення системи підготовки та перепідготовки педагогічних працівників з метою підвищення рівня сформованості їхньої цифрової компетентності» [1, с. 27]. Водночас, слід відмітити, що дистанційна освіта не є чимось новим для України під час війни, адже активізувалася ще у період карантинних обмежень, обумовлених пандемією COVID-19. Зауважимо на тому, що за останні роки значно розширилися і покращилися можливості розвитку цифрової компетентності педагогічних працівників засобами формальної, неформальної та інформальної освіти. Тож, окрім організаційно-технічної сторони питання, на нашу думку, першочергово актуалізується проблема мотиваційної спрямованості педагогічних працівників до виконання професійних обов'язків, пов'язаних із організацією виховного процесу в умовах дистанційної форми організації освітнього процесу у ЗЗСО. Відтак, ми вважаємо, що ситуація, яка склалася, оголює набагато глибші проблеми, адже пов'язана з ефективністю взаємодії на рівні «вчителі-учні-батьки» та «школа-влада-громада» щодо вирішення виховних завдань, поставлених перед сучасною шкільною освітою.

Підсумовуючи, слід зазначити, що негативні наслідки «канікул у вихованні» під час здійснення виховного процесу у дистанційній формі прослідковуються уже сьогодні і лише посилюватимуться у найближчій перспективі. Тож наразі перед освітньою системою на рівні держави і на рівні кожного ЗЗСО постає завдання впровадження

змін в освітній політиці задля сприяння особистісно-професійному зростанню педагогічних працівників та відповідно подальшого впровадження методичних практик, які були б релевантними до викликів та запитів щодо організації виховного процесу в умовах цифровізації освітнього процесу загалом та на рівні загальної середньої освіти зокрема.

Список використаних джерел

1. Кремінь В. Г., Сисоєва С. О., Бех І. Д. та ін. Концепція виховання дітей та молоді в цифровому прострі. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*. 2022. Т. 4, № 2. С. 1–30. URL: <https://visnyk.naps.gov.ua/index.php/journal/article/view/292>.
2. Про повну загальну середню освіту: Закон України від 16.01.2020 р. № 463-IX: станом на 1 лип. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>.
3. Цибулько Л. Г., Гриценко П. Ю. Особливості виховної роботи класного керівника в умовах дистанційного навчання в сучасній школі. *Історико-педагогічні студії : Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова*. 2022. № 15-16. С. 158–161. URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/38538>.
4. Ягоднікова В. В. Виховання у сучасній парадигмі освіти. *Педагогічна наука і освіта у сучасному вимірі: проблеми і перспективи розвитку*: Матеріали I Всеукр. науково-практ. конф. до 80-річчя діяльності інституції, м. Одеса, 21 трав. 2019 р. Одеса, 2019. С. 6–10.

ОЛЕНА ГРИЦЕНЧУК

Інститут цифровізації освіти НАПН України, м. Київ

ОСВІТНІ ПЛАТФОРМИ ЦИФРОВОГО НАВЧАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА: ДОСВІД НІДЕРЛАНДІВ

Ключові слова: цифрове навчальне середовище, освітні платформи, вчитель, Нідерланди.

Процеси цифровізації освіти України, що відбуваються протягом останніх років, передбачають ефективне використання ІКТ, мультимедійних засобів навчання та ресурсів тощо, як зазначено в стратегічних документах, зокрема, проєкті Концепції цифрової трансформації освіти і науки на період до 2026 року (<https://mon.gov.ua/>), Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року (2016 р.) та ін. Сучасне освітнє середовище